

On behalf of:

Federal Ministry
for the Environment, Climate Action,
Nature Conservation and Nuclear Safety

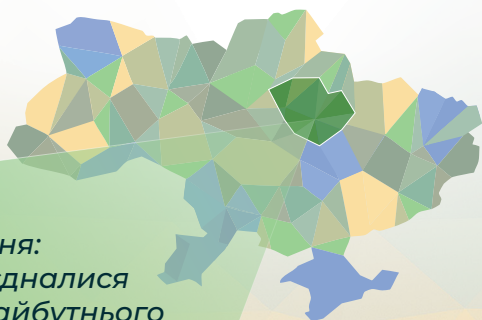

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

of the Federal Republic of Germany

Трансформація управління відходами: історія успіху громад Полтавщини

*Від проблеми до рішення:
як чотири громади об'єдналися
заради екологічного майбутнього*

Документ “Трансформація управління відходами: історія успіху громад Полтавщини” розроблено в рамках Глобального проєкту “Захист довкілля в усьому світі” (Environmental Protection Worldwide), який реалізується Німецьким товариством міжнародного співробітництва Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH за дорученням Федерального міністерства довкілля, охорони природи, ядерної безпеки та захисту споживачів Німеччини (BMUKN).

Інформація та погляди, викладені в документі, належать виключно авторам і не обов'язково відображають позицію Уряду Німеччини та Німецького товариства міжнародного співробітництва Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

Авторський колектив:

Журавель Тарас - менеджер в Україні Глобального проєкту «Захист довкілля в усьому світі», GIZ

Склярова Ірина - технічна радниця Глобального проєкту «Захист довкілля в усьому світі», GIZ

Дизайнер - Дубовик Артем

On behalf of:

Federal Ministry
for the Environment, Climate Action,
Nature Conservation and Nuclear Safety

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

of the Federal Republic of Germany

Трансформація управління відходами: історія успіху громад Полтавщини

*Від проблеми до рішення: як чотири громади
об'єдналися заради екологічного майбутнього*

2025

Зміст

Передмова	5
Від теорії до практики: історія співпраці чотирьох громад Полтавщини	7
Історія співпраці: від викликів до результатів	13
Ключові етапи становлення співпраці	15
Від меморандуму – до юридичного оформлення.....	16
Секрети успішного партнерства (або «Як це працювало насправді: механізми співпраці»)	17
Виклики та їх подолання	19
КП «Екосервіс-2022»: більше, ніж просто комунальне підприємство	21
Найкращі практики та інновації.....	31
Особливості системи в різних громадах.....	33
Економічна сталість проєкту	33
Ключові елементи економічно життєздатної бізнес-моделі КП «Екосервіс-2022»	34
Соціально-економічні переваги життєздатної бізнес-моделі.....	36
Від теорії до практики: навчальні візити до Німеччини	37
Співпраця з Bergischer Abfallwirtschaftsverband (BAV)	37
Вебінари як вікно в німецький досвід.....	39
Навчальний візит: Занурення в німецьку екосистему	41
Експертний форум: «Україна: Міжмуніципальне співробітництво як ключовий фактор успіху в управлінні відходами»	46
Сьома Німецько-українська конференція муніципальних партнерств	48
Робоча поїздка до BAV та :metabolon у межах партнерства з управління біовідходами	50
Комунікаційна стратегія BAV	53
Розбудова інфраструктури: матеріальне забезпечення проєкту	56
Комунікаційна стратегія та підвищення обізнаності	59
Брендинг та візуальна ідентичність	61
Просвітницькі ініціативи.....	63
Екологічні герої Пирятин: як персонажі оживляють екосвідомість....	67
Інформаційні заходи: масштабний підхід до екологічної просвіти	71
Результати проєкту у цифрах	83
Рецепт успіху: інгредієнти та пропорції.....	84
Погляд у майбутнє: сталість та розвиток ініціативи	86
Потенціал для масштабування	87
Уроки для інших громад	88
Висновки та рекомендації	88

ПЕРЕДМОВА

успішна міжмуніципальна співпраця — це не лише про інфраструктуру, а й про людей, які вірять, що разом можна досягти більшого

*Олександр Василенко,
голова Чорнухинської громади*

Підписання Меморандуму про співпрацю між громадами-учасницями

Сьогодні, коли українські міста та селища прагнуть забезпечити своїх мешканців якіснішими послугами, особливо цінними стають історії реальних проєктів, що демонструють дієві способи розв'язання спільних проблем. Пирятинський субкластер поводження з відходами на Полтавщині став прикладом такої успішної синергії — місцем, де чотири громади об'єднали зусилля, щоб разом трансформувати систему управління відходами.

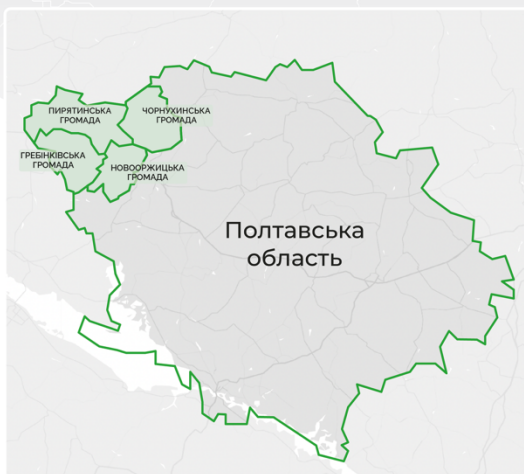
За підтримки проєкту «Захист довкілля в усьому світі» та продовження ініціативи в рамках проєкту «Environmental Protection Worldwide», реалізованих Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, громади втілили у життя амбітний план зі впровадження роздільного збору відходів та створення належної інфраструктури.

Від теорії до практики: ІСТОРІЯ СПІВПРАЦІ ЧОТИРЬОХ ГРОМАД ПОЛТАВЩИНИ

Літо 2021 року. Полтавщина.

На перший погляд — це мальовничий регіон з родючими землями та щедрими людьми. Але є проблема, яку не побачиш з туристичних маршрутів: майже 98% всіх муніципальних відходів потрапляють на звалища, більшість із яких не відповідає сучасним екологічним вимогам

Розташування:
північно-захід
Полтавщини

У чотирьох громадах Полтавської області — Новооржицькій, Пирятинській, Гребінківській та Чорнухівській — ця проблема досягла критичної точки.

Переповнені полігони, відсутність інфраструктури для переробки, стихійні звалища у лісах та на узбіччях доріг. Полігон у Пирятині площею 6 гектарів майже вичерпав свою місткість. Лише половина населення (близько 50–55 %) у цих громадах мала доступ до послуги з вивезення побутових відходів.

“

Це була не просто екологічна проблема, це була криза, що впливала на якість життя кожного мешканця цих громад — від якості питної води до чистоти повітря

”

згадують учасники проєкту

Але того року сталося щось, що змінило траєкторію розвитку цих громад. Проєкт міжнародної технічної допомоги «Захист довкілля в усьому світі» став поштовхом до масштабних змін, які згодом стали першим прикладом міжмуніципальної співпраці у сфері поводження з відходами для всієї України.

Чотири громади — один виклик

Чотири громади, кожна зі своїми особливостями та викликами, але з одним спільним болем — критичною ситуацією у сфері поводження з відходами.

Склад:

м. Пирятин
+ 17 старостинських округів

Площа: 923,3 км²

Населення:

~29 700 осіб (32 ос./км²),
міське та сільське населення
— майже порівну

Особливості:

понад 15 природоохоронних
об'єктів, включно з
нацпарком

Економіка:

аграрний сектор, переробна
промисловість (ТОВ
«Пирятинський сирзавод»)

Склад:

м. Гребінка
+42 населені пункти

Площа: 584 км²

Населення:

~21 003 осіб (35 ос./км²), ~50 %
— у місті, решта — в селах з
нерівномірною забудовою

Особливості:

зона лісостепу,
природоохоронні території
500+ га

Економіка:

розвинене сільське
господарство

Склад:

смт Новооржицьке
+ 31 населений пункт

Площа: 456,4 км²

Населення:

~9 205 осіб (20 ос./км²), понад
80 % — сільське населення

Природа:

3 заказники місцевого
значення (заплавні природні
комплекси)

Економіка:

аграрний сектор, сезонне
виробництво цукру

Склад:

смт Чорнухи
+ 36 сіл
(7 старостинських округів)

Площа: 512,6 км²

Населення:

~9 500 осіб (18,5 ос./км²),
понад 75 % — у селах

Природа:

7 природоохоронних об'єктів,
2 000+ га

Економіка:

виращування зернових і
технічних культур, видобуток
газу

Проблеми, що об'єднували всі чотири громади, виходили далеко за межі звичайного питання «сміття»:

- **Економічний тягар.** Неефективна система поводження з відходами поглинала значні кошти з бюджетів громад, не забезпечуючи відчутного результату.
- **Інфраструктурний колапс:** Застаріле обладнання та техніка не забезпечували належного рівня роботи в умовах зростання обсягів відходів .

“

Ми зрозуміли, що поодиноці цю проблему не вирішити. Це як пазл — кожна громада має свій шматочок рішення, але побачити повну картину можна, лише склавши їх разом

”

*Тарас Журавель,
менеджер проєкту в Україні*

Тоді й народилася ідея — об'єднати зусилля. Не просто для розмов, а для конкретних дій. І перший крок до цього був зроблений завдяки проєкту, який допоміг громадам побачити перспективу у співпраці.

Ключові досягнення проєкту

Фаза 1: Аналіз та планування (2020-2022)

За підтримки Глобального проєкту «Підтримка ініціативи з експорту технологій захисту довкілля» від GIZ було:

- **Проведено комплексний аудит** існуючої ситуації в кожній громаді
- **Проведено інвентаризацію стихійні сміттєзвалища** на території цільових громад
- **Розроблено проєкт регіонального плану поводження з відходами**
- **Розроблено місцеві плани управління відходами** для всіх чотирьох громад
- **Створено «Дорожню карту»** ліквідації та рекультивациі стихійних сміттєзвалищ
- **Підписано договір про співпрацю територіальних громад у формі утворення спільного комунального підприємства «Екосервіс-2022» для розвитку системи управління відходами**

“

Коли ми вперше зібралися разом із представниками всіх громад, було відчуття великої відповідальності, але й надії. Ми розуміли, що співпраця — це єдиний шлях до успіху в такій масштабній справі

”

Михайло Мельниченко,
заступник голови Пирятинської громади

Фаза 2:

Практична реалізація (2022-2025)

Головним досягненням другої фази проєкту стало **створення спільного комунального підприємства «Екосервіс-2022»**, яке перетворилося на операційний центр для впровадження розроблених планів.

Основні результати діяльності:

- **Закупівля сучасного обладнання** для збирання та транспортування відходів (зокрема, спеціалізованих контейнерів для роздільного збору)
- **Запуск системи роздільного збирання відходів** у всіх чотирьох громадах, що охопила понад 50% населення
- **Встановлення мобільної сортувальної лінії** для Пирятинського суб-кластеру
- **Надання експертної підтримки у розробленні плану реконструкції чинного полігону** відповідно до європейських стандартів
- **Розроблення концепції компостування біовідходів**
- **Проведення інформаційно-просвітницьких заходів** для населення

ІСТОРІЯ СПІВПРАЦІ: ВІД ВИКЛИКІВ ДО РЕЗУЛЬТАТІВ

У сучасних умовах питання ефективного управління відходами стає одним із ключових викликів для місцевого самоврядування, особливо у невеликих громадах з обмеженими фінансовими та технічними ресурсами. Усвідомлюючи масштаб проблеми, Пирятинська, Гребінківська, Новооржицька та Чорнухинська територіальні громади Полтавської області ухвалили стратегічне рішення — об'єднати зусилля в межах міжмуніципального співробітництва та створити спільний інфраструктурний об'єкт — комунальне підприємство «Екосервіс-2022». Його діяльність покликана забезпечити якісне надання послуг у сфері поводження з твердими побутовими відходами.

Передумовою для такого рішення стала складна ситуація з матеріально-технічним забезпеченням. Проведена інвентаризація засвідчила, що середній показник зношеності техніки у громадах становив від 62 до 73 відсотків. Сміттєвози 2008–2011 років випуску працювали на межі технічних можливостей — окремі одиниці мали до 94 відсотків зношеності та потребували капітального ремонту. Металеві контейнери перебували в аварійному стані, а у більшості сільських населених пунктів послуги з вивезення відходів узагалі були відсутні.

“

Проблеми, з якими стикалися наші громади, вимагали не точкових дій, а комплексного підходу. Саме тому міжмуніципальна співпраця стала для нас не просто можливістю, а нагальною потребою

”

Олександр Василенко,
голова Чорнухинської територіальної громади

Перша зустріч представників громад для обговорення співпраці

Ключові етапи становлення співпраці

Створення спільної системи управління відходами відбувалося поетапно:

-
- 2020 1 Аналіз поточного стану та розробка спільного бачення**
- Проведення технічних аналізів та досліджень GIZ
 - Визначення потреб громад та можливостей для співпраці
- 2021 2 Формування правової та організаційної основи**
- Створення робочої групи з представників усіх громад
 - Розробка дорожньої карти співпраці
- 2022 3 Інституціоналізація співпраці**
- Підписання меморандуму про співпрацю (липень 2022)
 - Створення спільного комунального підприємства «Екосервіс-2022» (листопад 2022)
- 2023 4 Початок активної фази впровадження**
- Закупівля обладнання та створення інфраструктури для роздільного збору
 - Офіційне відкриття КП «Екосервіс-2022» (19 травня 2023)

Від меморандуму – до юридичного оформлення

13 липня 2022 року стало відправною точкою процесу співпраці. Цього дня міський голова Пирятин підписав розпорядження №111 «Про ініціювання співробітництва територіальних громад», що визначило правові підстави для подальших дій. Це був перший офіційний крок до об'єднання зусиль.

27 липня 2022 року Пирятинська міська рада на черговій сесії ухвалила рішення №247 «Про надання згоди на співробітництво». Цей документ засвідчив готовність громади до спільної роботи та раціонального використання ресурсів задля спільної мети.

У серпні 2022 року розпочався активний етап переговорів. Представники Пирятинської громади надіслали офіційні листи з пропозицією співробітництва до Гребінківської, Новооржицької та Чорнухівської громад. Водночас у громадах були проведені громадські обговорення — мешканців поінформували про плани створення спільного підприємства та цілі, на які спрямовуватимуться бюджетні кошти.

“

Було багато скептицизму. Люди запитували: “Чому ми маємо платити за вивезення відходів із сусідньої громади?” Потрібно було пояснити, що співпраця — не розкіш, а нагальна потреба, яка в кінцевому підсумку заощадить кошти та покращить екологічну ситуацію для всіх

”

Андрій Сімонов,
голова Пирятинської громади

12 жовтня 2022 року — створення Комісії для підготовки проєкту договору про співробітництво та затвердження її складу спільним наказом чотирьох громад. Це був вже не просто діалог, а конкретна робота над юридичним оформленням співпраці.

Жовтень-листопад 2022 року — період, коли всі чотири громади на сесіях своїх рад ухвалили рішення про схвалення проєкту договору про співробітництво та створення КП «Екосервіс-2022». Кожна громада виділила кошти до статутного капіталу підприємства.

15 листопада 2022 року — історичний момент підписання договору ММС та статуту комунального підприємства головами чотирьох громад. Цей день став днем народження нового підходу до розв'язання проблеми відходів у регіоні.

17 листопада 2022 року — реєстрація договору про співробітництво територіальних громад у Міністерстві розвитку громад та територій України під №887 у Реєстрі договорів про співробітництво територіальних громад.

СЕКРЕТИ УСПІШНОГО ПАРТНЕРСТВА (АБО «ЯК ЦЕ ПРАЦЮВАЛО НАСПРАВДІ: МЕХАНІЗМИ СПІВПРАЦІ»)

Створення КП «Екосервіс-2022» — це лише верхівка айсберга. За цим стоїть кропітка робота з налагодження ефективних механізмів співпраці між громадами. Що зробило цю співпрацю можливою в умовах, коли кожна громада традиційно більше дбала про власні інтереси?

- **Справедливий розподіл витрат** — фінансування діяльності спільного КП відбувається пропорційно до кількості населення в громадах: Пирятинська громада — 42%, Гребінківська громада — 30%, Чорнухівська громада — 14%, Новооржицька громада — 14%. Це справедливий підхід, який

враховує різну спроможність громад, але забезпечує їх пропорційний внесок.

- **Прозорість** — прийняття рішень відбувається за принципом «одна громада — один голос». Рішення ухвалюються простою більшістю голосів. Якщо голоси розділяються порівну, то рішення вважається неприйнятним. Цей механізм забезпечує рівноправність усіх учасників, незалежно від розміру громади.
- **Суб'єкт співробітництва, відповідальний за подання звітів про виконання договору про співробітництво**, — Пирятинська міська рада. Це забезпечує чіткий контроль та моніторинг реалізації домовленостей.
- **Спільне бачення** — попри різні стартові умови, усі чотири громади об'єднані спільною метою: створити сучасну, ефективну та екологічно безпечну систему управління відходами.
- **Експертна підтримка** — проєкт міжнародної технічної допомоги забезпечив не лише фінансову, але й експертну підтримку, допомагаючи громадам уникнути типових помилок та застосувати найкращі європейські практики.

“

Ми зрозуміли просту істину: чисте довкілля не знає адміністративних кордонів. Якщо в сусідній громаді забруднюються ґрунтові води, рано чи пізно це вплине і на нас. Тому або ми розв'язуємо цю проблему разом, або не вирішуємо взагалі

”

Ірина Ящик, еколог КП «Екосервіс-2022».

Ця думка червоною ниткою проходила через усі обговорення.

Виклики та їх подолання

Шлях до створення спільного підприємства не був простим. Громади зіштовхнулися з рядом викликів:

Скептицизм громадян. Багато мешканців не вірили, що нова система буде ефективнішою за стару. Для подолання цього опору було проведено масштабні громадські обговорення, де люди могли висловити свої побоювання та отримати вичерпні відповіді.

Різні стартові умови громад. Кожна громада мала відмінну інфраструктуру та різний рівень розвитку системи управління відходами. Наприклад, Чорнухівська та Пирятинська громади вже мали досвід роздільного збирання відходів, тоді як інші громади лише розпочинали цей шлях. Це вимагало індивідуального підходу до кожної громади в рамках спільного проєкту.

Логістичні питання. Великі відстані між населеними пунктами та центрами переробки потребували ретельного планування маршрутів та оптимізації витрат на транспортування. Експерти проєкту допомогли громадам розробити оптимальні логістичні схеми.

Фінансові обмеження. В умовах обмежених бюджетів громадам було непросто виділити кошти на нову ініціативу. Проте усвідомлення довгострокових переваг та підтримка проєкту МТД допомогли подолати цей бар'єр.

“

Найскладніше було змінити спосіб мислення — як у представників влади, так і у громадян. Ми звикли думати категоріями “моє село”, “моя громада”. А тут потрібно було мислити ширше, бачити спільну екосистему

”

Володимир Недбайло,
заступник голови Новооржицької громади

Засідання наглядової ради КП «Екосервіс-2022»

КП «ЕКОСЕРВІС-2022»:

БІЛЬШЕ, НІЖ ПРОСТО КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО

19 травня 2023 року в місті Пирятин Полтавської області відбулася знакова подія — урочисте відкриття комунального підприємства «Екосервіс-2022», яке має стати потужним інструментом розв'язання питань управління відходами на регіональному рівні.

Церемонія була значно більше, ніж просто офіційне відкриття. Вона стала платформою для діалогу, обміну досвідом та стратегічного планування майбутньої системи поводження з відходами в регіоні.

Участь високопосадовців підкреслила важливість ініціативи:

- Представники Федерального Міністерства з питань навколишнього середовища, природоохорони, ядерної безпеки та захисту прав споживачів (BMUV) (взяли участь online)
- Представники Мінінфраструктури (наразі Міністерство розвитку громад та територій України) та Міндовкілля (наразі Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України)
- Представники Полтавської обласної військової адміністрації

Особливою частиною заходу стала презентація фірмового стилю підприємства. Нова айдентика розроблена з урахуванням сучасних тенденцій та ринкових вимог, що демонструє прагнення команди бути актуальними та інноваційними.

Захід не обмежився презентаціями. Учасники мали можливість:

- Обговорити актуальні питання управління відходами
- Проаналізувати виклики, з якими зіткнулося підприємство на старті
- Обмінятися думками щодо розвитку галузі

Комунальне підприємство «Екосервіс-2022» стало фізичним втіленням ідеї співпраці. Але це не просто ще одне КП — це принципово новий підхід до організації комунальних послуг у сфері поводження з відходами.

Учасники під час дискусії

Метою діяльності КП є створення ефективної системи поводження з відходами шляхом систематичного здійснення виробничої, господарської та іншої діяльності у сфері надання послуг зі збирання, сортування, переробки, відновлення або видалення побутових та інших відходів. Також до завдань підприємства належить залучення інвестицій (коштів) від фізичних та юридичних осіб, комунальних і державних установ, організацій та підприємств для розв'язання питань поводження з побутовими відходами, розвитку інфраструктури, досягнення соціального ефекту, отримання прибутку та іншої спільної діяльності в межах чинного законодавства.

Сфери діяльності підприємства:

- створення та розвиток системи поводження з побутовими та іншими безпечними відходами;
- збирання, сортування, транспортування, переробка, утилізація, відновлення і видалення відходів;
- обробка органічних відходів і виробництво побічної продукції (компост, біогаз, замітники палива тощо);
- відновлення матеріалів і вторинної сировини (метал, пластик, папір, скло);
- впровадження цільових програм у сфері управління відходами та консультування громад і підприємств;
- розробка та впровадження сучасних технологій з переробки/утилізації відходів;
- підтримка системи розширеної відповідальності виробника;
- залучення інвестицій і реалізація спільних проєктів з державними та приватними партнерами;
- розвиток зовнішньоекономічного співробітництва у сфері поводження з відходами.

Програма розвитку та підтримки КП «Екосервіс-2022» на 2023 рік, затверджена рішенням сорок четвертої сесії восьмого скликання Пирятинської міської ради від 23 грудня 2022 року, стала дорожньою картою діяльності підприємства.

Програма розвитку та підтримки комунального підприємства «Екосервіс-2022» на 2025 рік, затверджена рішенням вісімдесят четвертої сесії восьмого скликання Пирятинської міської ради від 20 грудня 2024 року, охоплює чотири громади Полтавщини — Пирятинську, Гребінківську, Новооржицьку та Чорнухинську — і має на меті створення ефективної системи управління відходами. Вона передбачає зменшення обсягів захоронення сміття, розвиток інфраструктури для сортування, переробки та повторного використання відходів, підвищення екологічної свідомості населення.

Фінансування здійснюється коштом місцевих бюджетів громад, загальна сума — 2582450,00 грн. Очікувані результати — встановлення контейнерів, охоплення послугами більшої кількості мешканців та зменшення кількості відходів, що підлягають захороненню на сміттєзвалищах.

Завдяки підтримці проєкту GIZ «Підтримка ініціативи з експорту зелених технологій», «Екосервіс-2022» отримав сучасне обладнання: сортувальну лінію потужністю 6000 тонн/рік, трьохосний сміттєвоз із місткістю кузова 22 м³, спеціалізований навантажувач, вертикальний прес для відходів та два причепа об'ємом 8 м³ кожен, контейнери об'ємом 1,1 куба. у кількості 972 шт. та контейнери об'ємом 120 л у кількості 110 шт.

Це дозволило підприємству розпочати роботу 1 червня 2023 року та швидко набрати обертів.

Впровадження системи роздільного збирання відходів відбувалося поетапно. Найшвидше процес завершився в Чорнухинській громаді (вересень 2023), у Пирятинській та Новооржицькій громадах контейнери були повністю встановлені до грудня 2023, а в Гребінківській — на початку 2024 року. Проте загальне покриття контейнерами на червень 2025 року становило лише 23% від необхідного обсягу (264 000 літрів із необхідних 1 155 000), що свідчить про значний потенціал для подальшого розширення.

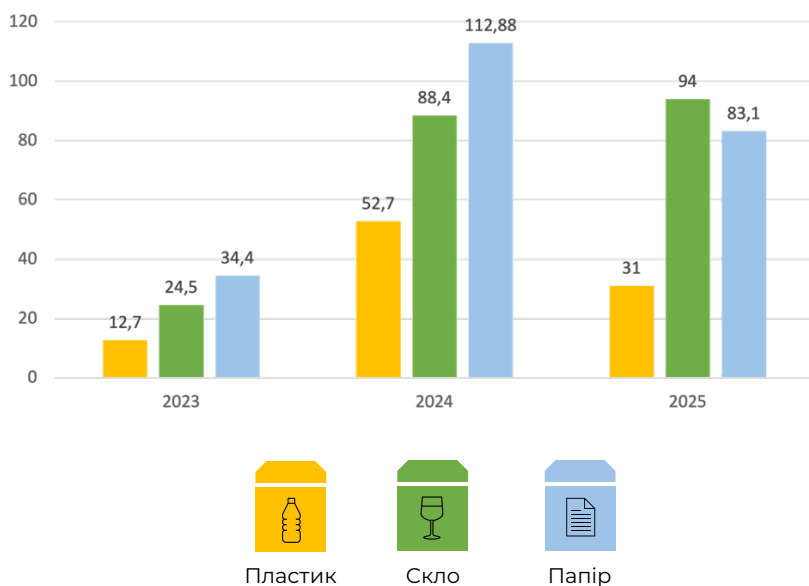
Результати роботи «Екосервіс-2022» демонструють сталу позитивну динаміку. За перші шість місяців 2023 року підприємство зібрало та передало на переробку 71,6 тонни вторинної сировини: 12,7 тонни полімерів, 34,4 тонни паперу та 24,5 тонни скла.

Фінансові надходження від реалізації вторсировини склали 296,6 тис. грн.

У 2024 році підприємство демонструвало стрімке зростання: за перший квартал було зібрано 56,1 тонни відходів (78 % від обсягів усього 2023 року), а протягом року загальні обсяги зібраних матеріалів сягнули 253,98 тонни (полімерні відходи — 52,7 т, паперові — 112,88 т, скло — 88,4 т).

Фінансові надходження від реалізації вторсировини збільшилась більш ніж у 6 разів — до 1,95 млн грн. Це підтверджує ефективність системного підходу до роздільного збору.

За третій квартал 2025 року вже зібрано 208,1 тонни відходів: 31 тонна полімерів, 83,1 тонни паперу та 94 тонни скла. Дохід тільки за перший квартал 2025 року склав 582,6 тис. грн, що свідчить про збереження високих темпів розвитку.

У 2024 році КП «Екосервіс-2022» збільшило обсяги зібраної вторинної сировини в 3,5 раза, а прибуток від її реалізації — майже в 6,6 раза порівняно з 2023 роком. Це свідчить не лише про покращення логістики та покриття території, а й про ефективні ринки збуту вторинної сировини. Поточні показники 2025 року свідчать про стабільну позитивну динаміку

Сьогодні КП «Екосервіс-2022» обслуговує 59 населених пунктів, має 82 бізнес-клієнти та встановило 776 контейнерів для роздільного збирання відходів.

Вагомим досягненням стало налагодження співпраці з підприємствами-переробниками: для паперових відходів — Понінківська картонно-паперова фабрика, Кохавинська паперова фабрика, Житомирський картонний комбінат; для скла — ПрАТ «Ветропак»; для пластмас — ТОВ «Корсім-трейд» та «Ергопак». Паралельно розширювалася мережа комерційних клієнтів — підприємство уклало 38 договорів із компаніями регіону.

Показовим є приклад співпраці з підприємством «Смаком» — одним із найбільших виробників харчової продукції Пирятинської громади. До початку співпраці з КП «Екосервіс-2022» компанія самостійно вивозила відходи на сміттєзвалище.

З початку 2024 року, завдяки оновленій схемі роботи, «Екосервіс-2022» відбирає понад 80 % ресурсоцінних компонентів із відходів цього підприємства, і лише менше ніж 20 % потрапляє на звалище.

Значну увагу було приділено підвищенню кваліфікації персоналу. На початку спостерігалася значна плінність кадрів, що є типовим для сектору поводження з відходами через низький статус професії, непривабливі умови праці та невисокий рівень заробітної плати.

Проте систематичні навчання та поліпшення умов праці дозволили стабілізувати ситуацію й суттєво підвищити продуктивність. Наприклад, вага спресованого тюка паперу збільшилася з початкових 200 кг до 320 кг, що дало змогу завантажувати до 22 тонн матеріалу в одну вантажівку, оптимізуючи логістичні витрати.

Фінансовий аналіз засвідчує поступове поліпшення економічних показників. У 2023 році, за бюджету 1,97 млн

грн, витрати становили 1,9 млн грн, а доходи від реалізації — 296,7 тис. грн, що призвело до річного дефіциту в 1,6 млн грн (77 % від бюджету).

Проте за підсумками 2024 року, за річного бюджету 2,87 млн грн, середньомісячна різниця між витратами та доходами скоротилася до 116 тис. грн, що свідчить про річний дефіцит лише 30 % від бюджету.

Для подальшого розвитку визначено пріоритетні напрямки: отримання дозволу на операції з оброблення відходів, реконструкція міського сміттєзвалища в Пирятині під регіональний полігон для всіх чотирьох громад, закупівля додаткового обладнання (потужніший прес, перфоратор для ПЕТ-пляшок), оптимізація тарифу та перехід на єдиного виконавця послуг для всіх громад.

Успіх підприємства став можливим завдяки злагодженій роботі керівництва громад. Щоквартальні засідання суб'єктів співробітництва дозволяють оперативно розв'язувати питання та планувати розвиток. Затверджений на 2025 рік бюджет у розмірі 2582450,00 грн відображає довгострокову підтримку проєкту всіма громадами-учасницями.

Досвід чотирьох громад Полтавщини є переконливим доказом того, що міжмуніципальне співробітництво — ефективний механізм для подолання комплексних інфраструктурних проблем, який дозволяє малим громадам впроваджувати сучасні екологічні рішення та покращувати якість життя населення.

НАЙКРАЩІ ПРАКТИКИ ТА ІННОВАЦІЇ

Створення сучасної інфраструктури

1. Роздільний збір відходів

Встановлено спеціалізовані контейнери трьох кольорів:

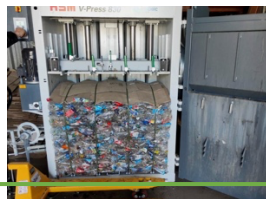
- Жовті — для пластику і паперу
- Зелені — для скла
- Чорні — для змішаного

2. Сортивальна лінія

Створено сучасний комплекс для подальшої обробки роздільно зібраних відходів

- Сортивальний конвеєр
- Пресувальне обладнання
- Складські приміщення

3. Логістична система

Закуплено спеціалізований транспорт для збору та перевезення відсортованих відходів

“

Наше обладнання дозволяє не просто збирати відходи, а й готувати їх до переробки, що суттєво підвищує їхню цінність. За перші місяці роботи ми вже відсортували понад 80 тонн вторсировини: пластику, паперу та скла

”

Олександр Котенко,
директор КП «Екосервіс-2022»

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ В РІЗНИХ ГРОМАДАХ

Кожна з громад субкластера має свої особливості в організації збору відходів, але всі вони інтегровані в єдину систему:

- **Чорнухинська ОТГ** стала лідером роздільного збору в регіоні, впровадивши його ще до створення спільного підприємства. Тут роздільний збір охоплює 35% населення.
- **Пирятинська ОТГ**, як найбільша за населенням, стала центром для розміщення сортувальної лінії та модернізованого полігону відходів
- **Гребінківська та Новооржицька ОТГ** активно розвивають системи збору відходів, поступово відходячи від пакетно-мішкового методу на користь контейнерного.

ЕКОНОМІЧНА СТАЛІСТЬ ПРОЄКТУ

Критичним компонентом успіху проєкту зі створення комунального підприємства з управління відходами є розроблення бізнес-моделі, яка забезпечує не лише екологічну та соціальну ефективність, але й фінансову стійкість і економічну життєздатність у довгостроковій перспективі. Аналіз фінансово-економічних показників КП «Екосервіс-2022» та бізнес-плану підприємства свідчить, що підприємство має потенціал досягти самоокупності та прибутковості за умови належної організації бізнес-процесів.

Ключові елементи економічно життєздатної бізнес-моделі КП «ЕКОСЕРВІС-2022»

1. Диверсифікація джерел доходу

Важливим аспектом забезпечення фінансової стійкості є наявність кількох потоків доходу:

- Продаж відсортованої вторинної сировини (пластик ПЕТ, макулатура, склобій, поліетилен, металобрухт)
- Надання послуг з вивезення та сортування відходів для населення
- Укладання договорів з комерційними підприємствами та організаціями
- Можливе отримання компенсації за зменшення обсягів захоронення відходів

2. Оптимізація операційних витрат

Як засвідчують фінансові розрахунки, наведені у бізнес-плані, контроль за операційними витратами є вирішальним чинником досягнення рентабельності.

Основними напрямками оптимізації витрат є:

- раціональне використання енергоресурсів (зокрема, мінімізація різниці у собівартості в теплий і холодний періоди)
- оптимізація логістичних маршрутів збору та транспортування відходів;
- ефективне управління трудовими ресурсами;
- впровадження енергоощадних технологій і технічних рішень.

3. Масштабованість бізнес-моделі

Бізнес-план передбачає поетапне нарощення потужностей та охоплення ринку:

- Поступове збільшення обсягів переробки з 15% до 85% від потенційного ринку
- Можливість розширення географії обслуговування (залучення нових територіальних громад)
- Перспектива додавання нових видів послуг та розширення асортименту вторинної сировини

4. Інвестиційна привабливість

Аналіз показників економічної ефективності демонструє привабливість проєкту:

- Чистий приведений дохід (NPV) за оптимістичним сценарієм складає 9,55 млн грн
- Індекс дохідності (PI) = 1,65
- Внутрішня норма дохідності (IRR) = 36,8%
- Період окупності — 6,07 років

5. Стійкість до ризиків

Аналіз чутливості проєкту показує, що бізнес-модель має значний запас міцності:

- Проєкт залишається рентабельним при зменшенні грошових потоків до 40%
- Стійкість до зміни ставки дисконтування до 40%
- Запас фінансової стійкості понад 80% протягом періоду реалізації

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕВАГИ ЖИТТЄЗДАТНОЇ БІЗНЕС-МОДЕЛІ

Економічно життєздатна бізнес-модель КП «Екосервіс-2022» забезпечує не лише фінансову стабільність самого підприємства, а й створює низку позитивних зовнішніх ефектів:

- **створення нових робочих місць** — проєкт передбачає залучення кваліфікованих фахівців різних спеціальностей;
- **розвиток місцевої економіки** — формування замкнених циклів поводження з вторинними ресурсами стимулює появу нових виробництв;
- **зменшення навантаження на місцеві бюджети** — самоокупна модель управління відходами скорочує потребу в бюджетному фінансуванні цієї сфери;
- **економічні переваги для населення** — ефективна система управління відходами у перспективі може сприяти оптимізації тарифів;
- **залучення інвестицій** — успішна модель створює передумови для розширення діяльності та додаткового фінансування.

Розроблення економічно життєздатної бізнес-моделі є фундаментальною передумовою успішного функціонування КП «Екосервіс-2022». Проведені фінансово-економічні розрахунки свідчать, що за оптимальним і оптимістичним сценаріями розвитку підприємство не лише забезпечить повернення початкових інвестицій, а й зможе стати прибутковим суб'єктом господарювання, водночас виконуючи важливу екологічну та соціальну місію для територіальних громад.

Варто наголосити, що економічна життєздатність проєкту забезпечується завдяки збалансуванню комерційних цілей і суспільної користі, що становить оптимальну модель розвитку для комунальних підприємств у сфері управління відходами.

Від теорії до практики: навчальні візити до Німеччини

Одним із ключових компонентів проєкту стало впровадження найкращих європейських практик у сфері поводження з відходами, адаптованих до українського контексту. Представники громад та керівництво КП «Екосервіс-2022» здійснили навчальні візити до Німеччини з метою обміну досвідом і вивчення ефективних моделей управління відходами.

Важливим компонентом локальної роботи є партнерство між Bergischer Abfallwirtschaftsverband (BAV) та «Екосервіс-2022» у межах ініціативи «Платформа комунальних підприємств для зміцнення муніципальних партнерств у всьому світі», фінансованої BMZ. Ця ініціатива доповнює діяльність Ініціативи експорту охорони довкілля BMUV, яку координує GIZ.

СПІВПРАЦЯ З BERGISCHER ABFALLWIRTSCHAFTSVERBAND (BAV)

Особливо цінним став досвід співпраці з німецьким комунальним підприємством *Bergischer Abfallwirtschaftsverband* (BAV), яке спеціалізується на управлінні відходами. У межах партнерства було реалізовано низку важливих заходів:

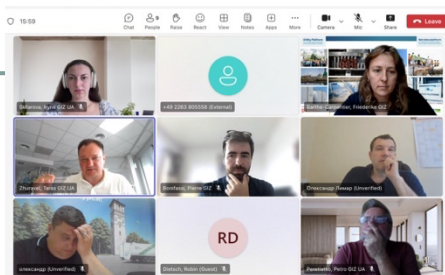
грудень 2023 року

розширений навчальний
візит української делегації
до Німеччини з метою
ознайомлення з
найкращими німецькими
практиками у сфері
поводження з відходами

2024 рік

серія онлайн-вебінарів,
присвячених питанням
управління полігонами,
біовідходами та
організації системи
роздільного збору

травень 2024 року

участь представників
громад і КП «Екосервіс-
2022» у міжнародній
виставці IFAT 2024 у місті
Мюнхен (Німеччина) та
презентація результатів
реалізації проєкту

червень 2025 року

участь представників
КП «Екосервіс-2022» у
Сьомій Німецько-
українській конференції
муниципальних
партнерств у місті
Мюнстер (Німеччина) із
представленням досвіду
впровадження проєкту

червень 2025 року

робоча поїздка
представників КП
«Екосервіс-2022» до BAV
та :metabolon у межах
партнерства у сфері
управління біовідходами.

“

Німецький досвід дав нам розуміння не лише технічних аспектів управління відходами, але й організаційних підходів до міжмуніципальної співпраці. Ми побачили, як працює система, що формувалася десятиліттями, і взяли найкраще для українських реалій

”

*Олександр Василенко
голова Чорнухинської громади*

ВЕБІНАРИ ЯК ВІКНО В НІМЕЦЬКИЙ ДОСВІД

У межах проєктної діяльності та співпраці між Bergischer Abfallwirtschaftsverband (BAV) та Екосервіс-2022 було проведено серію вебінарів для обміну знаннями щодо рекультивації полігонів, сучасних практик управління відходами та обробки біовідходів.

Перший вебінар був присвячений **реконструкції полігонів**, під час якого представники BAV поділилися своїм досвідом, а українська сторона представила інформацію про поточні плани з рекультивації полігону в м. Пирятин.

Другий вебінар був присвячений **сортуванню відходів** і надав цінні знання та стратегії для вдосконалення систем управління відходами.

Третій вебінар був зосереджений на **обробці біовідходів**. Представники BAV продемонстрували свої передові методи та підходи, пропонуючи практичні рішення для ефективного поводження з біовідходами.

“

Серія вебінарів сприяла обміну практичним досвідом і німецькими ноу-хау у сфері зелених технологій. Учасники партнерства мали змогу ознайомитися з сучасними підходами до управління відходами в Німеччині, а також представити й обговорити практичні кроки для реалізації проєктів у Полтавському регіоні

”

Тарас Журавель
менеджер проєкту в Україні

“

Як керівник підприємства з управління відходами, я був вражений ретельністю та стратегічним підходом Німеччини до розробки й реалізації проєктів у цій сфері. Це стосується як розвитку полігонів, так і впровадження систем роздільного збору відходів у Німеччині. Ми впевнені, що цей безцінний досвід значно сприятиме подальшому розвитку нашого спільного підприємства «Екосервіс-2022»

”

Олександр Котенко
директор комунального підприємства «Екосервіс-2022»

Навчальний візит: Занурення в німецьку екосистему

Українська делегація на німецьких підприємствах

У рамках партнерства з Бергиською асоціацією управління відходами (BAV) та інноваційним майданчиком :metabolon, українська делегація відвідала Німеччину із 5-денним навчальним візитом. Цей навчальний візит був спрямований на встановлення дієвих партнерських зв'язків, уточнення ключових напрямків співпраці та розробку робочого плану подальшої співпраці. Особлива увага під час навчального візиту приділялася вивченню щоденної організації збирання, обробки відходів та відновленню цінних ресурсів.

Окрім представлення теоретичної сторони діяльності підприємств Німеччини у сфері поводження з відходами у навчальному центрі інноваційного майданчика :metabolon, делегація отримала практичний досвід на різних сортувальних та переробних заводах в Обербергському та Рейніш-Бергиському районах у Північному Рейні-Вестфалії.

На заводі з переробки Lobbe група ознайомилася з сортуванням та переробкою упаковки як частини RBV системи в Німеччині.

На заводі зі спалювання побутових відходів у Леверкузені було продемонстровано, як побутові відходи, які не підлягають переробці, термічно переробляються та перетворюються компанією AVEA GmbH & Co KG на тепло та електроенергію для мешканців міста Леверкузен. Після спалювання побутових відходів відбувається сортування та переробка наявних в золі цінних металів. Набуті знання та досвід будуть використані для подальшого розвитку системи управління відходами в Україні.

Бергиська асоціація управління відходами (BAV) також представила свою роботу у сфері комунікацій, наголошуючи на важливості інформування громадян та заохочення до правильного роздільного збору відходів.

Делегація на відвіданих об'єктах

У травні 2024 року українська делегація вирушила до Мюнхена, щоб взяти участь у найпрестижнішій світовій виставці з управління відходами — IFAT.

IFAT — це провідна світова виставка з управління водними ресурсами, стічними водами, відходами та сировиною, яка проводиться кожні два роки у Мюнхені. У 2024 році у виставці взяли участь близько 3 200 експонентів із 61 країни та понад 142 000 відвідувачів. Саме тому, це була

не просто подорож, а справжня місія з обміну досвідом та пошуку інноваційних рішень для українських громад.

До складу делегації увійшли (заступники) міських голів громад **Гребінки, Новооржиці, Пирятин та Чорнух**, представник Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України, а також представник Пирятинської міської ради. Делегацію супроводжувала українська команда **GIZ**.

Під час виставки делегати мали можливість особисто зустрітися з представниками **Федерального міністерства довкілля, охорони природи, ядерної безпеки та захисту прав споживачів Німеччини**, німецьких компаній та асоціацій, таких як **German RETech Partnership**, а також ознайомитися з процесами та екологічними технологіями, що застосовуються в Німеччині.

“

Я надзвичайно вражений масштабами організації та рівнем підготовки виставки. Ми маємо серйозний виклик не лише з побутовими, а й органічними відходами. Великий обсяг таких відходів, зокрема гілок і листя, утворюється під час обрізки дерев — це сотні тонн. Їхня переробка та компостування є нашою пріоритетною проблемою.

Тому я дуже радий побачити технології, обладнання та сучасні підходи до їх обробки та утилізації. Крім того, мене вразило ставлення керівництва німецьких міст, партнерських організацій і міністерства до представників українських громад. Вони дають нам можливість навчатися з їхнього досвіду, щоб ми могли покращити життя наших громад завдяки цим технологіям і знанням та наблизитися до стандартів Німеччини та ЄС

”

Володимир Недбайло,
заступник голови Новооржицької громади

ЕКСПЕРТНИЙ ФОРУМ: «УКРАЇНА: МІЖМУНІЦИПАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР УСПІХУ В УПРАВЛІННІ ВІДХОДАМИ»

Важливим моментом участі в IFAT для української делегації була участь в експертному форумі «Україна: Міжмуніципальне співробітництво як ключовий фактор в управлінні відходами». На форумі обговорювалися отримані досвід та результати. **Нільгун Паркер**, керівник департаменту в **BMUKN**, привітала учасників та підкреслила:

“

У Полтавській області чотири громади об'єднали зусилля, і ми раді, що Ініціатива експорту охорони довкілля змогла підтримати їх у цьому процесі. Успішне міжмуніципальне співробітництво не є чимось очевидним: необхідні відповідні правові умови, інфраструктура, але що ще важливіше — люди повинні працювати разом на основі довіри

”

Крім того, **пані Паркер** висловила захоплення українськими партнерами, які продовжують працювати над сталим управлінням відходами попри важкі умови.

“

У межах наших можливостей Ініціатива експорту охорони довкілля продовжуватиме підтримувати вас у вашій успішній роботі», — запевнила вона

”

Нільгун Паркер

Українська делегація презентувала результати міжмуніципальної співпраці у Полтавській області. Серед успішних прикладів передачі знань на форумі

згадувалися навчальна поїздка української делегації до інноваційного центру Metabolon в Енгельскірхені (Північний Рейн-Вестфалія) у грудні 2023 року та серія онлайн-вебінарів навесні 2024 року.

зустріч з представниками Федерального міністерства довкілля, охорони природи, ядерної безпеки та захисту прав споживачів Німеччини

СЬОМА НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ МУНІЦИПАЛЬНИХ ПАРТНЕРСТВ

З 16 по 18 червня 2025 року в виставковому центрі Halle Münsterland у місті Мюнстер (Німеччина) відбулася Сьома Німецько-українська конференція муніципальних партнерств, що зібрала понад 300 учасників з України та Німеччини. Однією з ключових подій стала практична майстерня «Разом можемо більше: потенціал комунальних підприємств у партнерствах».

У рамках сесії, присвяченої ролі комунальних підприємств у міжнародному співробітництві, директор КП «Екосервіс-2022» Олександр Котенко та представник Bergischer Abfallwirtschaftsverband (BAV) Робін Дітш презентували результати партнерства між Полтавською областю та федеральною землею Північний Рейн-Вестфалія у сфері управління побутовими відходами.

Під час спільної презентації вони відзначили, що співпраця між BAV та «Екосервіс-2022» — це приклад ефективного партнерства «оператор–оператор», що демонструє, як взаємодія на рівні комунальних підприємств може приносити конкретні результати. У презентації було представлено приклади обміну технічним досвідом, спільних рішень у сфері інфраструктури, адаптації планування діяльності КП до стандартів ЄС, а також проведення інформаційних кампаній з підвищення екологічної свідомості населення.

представники BAV та «Екосервіс-2022» під час виступу на Сьомій Німецько-українській конференції муніципальних партнерств

“

Ми віримо, що партнерства між комунальними підприємствами — це не лише обмін досвідом, а й побудова міцної платформи для впровадження найкращих практик, покращення інфраструктури, розвитку екологічної свідомості та сучасного управління

”

Олександр Котенко та Робін Дітш
зазначили під час спільного виступу на конференції.

РОБОЧА ПОЇЗДКА ДО BAV ТА :METABOLON У МЕЖАХ ПАРТНЕРСТВА З УПРАВЛІННЯ БІОВІДХОДАМИ

У межах триваючої співпраці між *Bergischer Abfallwirtschaftsverband* (BAV) та комунальним підприємством «Екосервіс-2022» відбувся робочий візит до об'єктів BAV і освітньо-дослідницького центру :metabolon – *Gardens of Technics*.

Поїздка стала черговим важливим етапом розвитку німецько-українського партнерства у сфері управління відходами. Основну увагу було зосереджено на обміні практичним досвідом у сфері роботи з біовідходами та підготовці до запуску спільного пілотного проєкту з компостування й збирання зелених відходів у Пирятинській громаді Полтавської області.

Під час візиту представники BAV ознайомили українську делегацію з діючими технічними рішеннями у сфері компостування. Учасники мали змогу побачити повний цикл роботи інфраструктури — від приймання та оброблення органічної фракції до перетворення її на якісний компост. Окрему увагу було приділено логістиці збирання зелених відходів, що ефективно функціонує у Німеччині.

Команда КП «Екосервіс-2022» представила бачення реалізації пілотного проєкту в Пирятинській громаді з урахуванням місцевих особливостей, наявної інфраструктури та досвіду громади. Разом із німецькими партнерами було обговорено можливості адаптації європейських рішень до українських реалій — від вибору оптимального обладнання та логістичної моделі до визначення локацій для облаштування компостного майданчика.

делегация та BAV

делегация та BAV

“

Ми прагнемо вивчити найкращі практики управління біовідходами, аби зробити перший пілотний проєкт максимально ефективним в українському контексті. Візит до BAV та :metabolon був надзвичайно цінним — як у практичному, так і в стратегічному вимірі

”

Олександр Котенко
директор КП «Екосервіс-2022»

КОМУНІКАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ BAV

Особливу увагу німецькі партнери приділяють роботі з громадськістю — інформуванню та мотивації мешканців до свідомого роздільного збирання відходів.

Комунікаційна стратегія BAV базується на чітко структурованій, різно-канальній та орієнтованій на місцеві громади моделі. Залучення людей здійснюється через безкоштовні консультації, освітні програми, практичні демонстрації та регулярний діалог з мешканцями.

У центрі комунікаційної стратегії BAV — не просто інформаційна кампанія, а справжній діалог із мешканцями. Фахівці BAV наголошують: зміни починаються не зі сміттевого бака, а з усвідомлення. Тому кожна комунікація — це не просто заклик сортувати, а крок до глибшого розуміння власної відповідальності за довкілля.

У спеціально створених консультаційних службах мешканці можуть отримати безкоштовну пораду — телефоном, електронною поштою або під час особистого звернення. Консультанти BAV пояснюють, як правильно поводитися з різними видами відходів, як запобігати їх утворенню та що робити з органікою, яку не приймають звичайні контейнери. Така підтримка є постійною, відкритою й доступною для кожного, хто шукає прості та зрозумілі рішення у сфері побутової екології.

Окреме місце у цій стратегії посідає робота з дітьми та молоддю. BAV організовує освітні програми у школах і дитячих садках, перетворюючи складні екологічні теми на гру, пізнавальний досвід і пригоду. Діти дізнаються, як може виглядати «життя після смітника» — через повторне використання, компостування та сортування.

Важливим інструментом цієї просвітницької роботи став проєкт :metabolon — справжній сад технічних інновацій, де компост народжується просто на очах у відвідувачів. Тут кожен охочий може побачити, як функціонує німецька система перероблення біовідходів — від збору зелених залишків до отримання якісного компосту. Це не музей, а живий простір обміну ідеями, відкритий як для громадськості, так і для міжнародних делегацій.

Інформаційні матеріали, соціальні кампанії, відкриті зустрічі та партнерство з місцевими громадами — усе це допомагає BAV говорити з людьми їхньою мовою.

«Залучення — це не примус, а запрошення до спільної відповідальності. Саме завдяки цій уважній і послідовній роботі зростає довіра громади, а разом із нею — рівень сортування відходів», — зазначають фахівці відділу роботи з громадськістю BAV.

Українська делегація під час візиту в Німеччині

РОЗБУДОВА ІНФРАСТРУКТУРИ: МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЄКТУ

Проєкт зі створення системи поводження з відходами в Полтавській області не зводився лише до закупівлі техніки чи встановлення контейнерів. Це — комплексна інфраструктурна концепція, що поєднує стратегічне планування, інвестиції, адаптацію найкращих європейських практик і глибоке розуміння місцевих реалій.

На всіх етапах реалізації проєкт ґрунтувався на ідеї створити повноцінний цикл управління відходами — від збору та сортування до переробки органіки та повторного використання матеріалів. Кожен складник системи — контейнери, спецтехніка, сортувальна лінія, обладнання для компостування — розглядався не окремо, а як елемент єдиної функціональної екосистеми.

Значні інвестиції були спрямовані не лише на фізичну інфраструктуру, а й на створення умов для стійкого функціонування: грамотна логістика, технічне забезпечення, адаптація під потреби міст і сіл, підготовка до масштабування системи у майбутньому. Такий підхід дав змогу не просто покращити ситуацію з відходами, а закласти основу для тривалих змін, які вже сьогодні відчувають жителі громад.

Інвестиції в інфраструктуру

Реалізація проєкту потребувала значних інвестицій у створення необхідної інфраструктури:

1. Збір відходів:

- 410 контейнерів для міських центрів (1,1 м³)
- 1919 контейнерів для сільських територій (1,1 м³)
- 10 спеціалізованих смітєвозів (16 м³)
- Загальні інвестиції: близько 79 млн грн

2. Сортувальна лінія:

- Проектна потужність: до 2000 тонн/рік
- Розрахована на обробку як роздільно зібраних сухих відходів, так і змішаних
- Оснащена магнітним сепаратором, ситом, подрібнювачем та станцією ручного сортування
- Інвестиції: близько 70,4 млн грн

3. Компостування зелених відходів:

- Система компостування в буртах
- Орієнтована на переробку зелених відходів з парків та садиб
- Інвестиції: близько 11,8 млн грн

4. Обладнання:

- смітєвоз MAN,
- навантажувач телескопічний,
- мобільна сортувальна лінія,
- прес вертикальний тюкувальний,
- два тракторні причеи,
- ваги автомобільні,
- пристрій спостереження за рухомими об'єктами
- чотири дробарки для гілля,
- ваги платформні,
- автомийка,
- компресор.

Етапи технічної реалізації

Розбудова інфраструктури відбувалася поетапно:

- 2023** ● започаткування діяльності після підписання міжмуніципального договору між Пирятинською, Гребінківською, Новооржицькою та Чорнухинською громадами у листопаді 2022 року. Придбання та розміщення контейнерів: приблизно 470 одиниць, створення 150–170 майданчиків зі збору роздільного сміття, закупівля техніки — смітєвозів, навантажувачів, мобільної сортувальної лінії та обладнання. Введення в експлуатацію сортувальної лінії мобільного типу: потужність до 2 000 т/рік, обладнана магнітним сепаратором, ситом, подрібнювачем, станцією ручного сортування.
- 2024-2025** ● запуск масштабної кампанії з інформування населення: навчання, промоція роздільного збору, громадські заходи з метою залучення мешканців до сортування. Проведення навчання персоналу КП «Екосервіс-2022» для підвищення їх сталості. Покращення логістичної та операційної діяльності КП «Екосервіс-2022». Налагодження технічної сторони роботи підприємства. Придбання додаткового смітєвоза об'ємом 10 м³ та автомобільних вагів.
- 2025-2026** ● підготовка та старт пілотного проєкту зі збору біовідходів та компостування у Пирятинській громаді. Завдання: адаптація німецьких моделей BAV до українського середовища, фінальне облаштування бортів для компосту, логістики та операційних маршрутів.

КОМУНІКАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ

Попри очевидні успіхи, працівники підприємства щодня стикаються з викликами. Обмежена представленість в інформаційному полі партнерських громад, фокус комунікації переважно на Пирятинській громаді, слабка співпраця зі ЗМІ — це ті проблеми, які потребують вирішення.

“

Є доволі поширена особливість українського суспільства: там, де інформації немає, її додумують, і частіше за все ці «додумування» мають негативний характер

”

Надія Величко
радниця із кризових комунікацій та PR ГО «KICAP», яка разом з експертом зі стратегічного планування Оленою Козлюк проводить аналіз комунікаційної функції підприємства

У межах проєкту «Захист довкілля в усьому світі» команда ГО «KICAP» також розробила для КП «Екосервіс-2022» комунікаційну стратегію, бізнес-відео та конкурс відеоробіт, що стали важливою частиною оновленої комунікаційної роботи підприємства.

Робоча зустріч представників громад, Проєкту GIZ та керівництва КП «Екосервіс-2022»

“

Наше завдання — не просто збирати відсортоване сміття, а змінювати культуру поводження з відходами в регіоні. Ми бачимо, як поступово змінюється ставлення людей. Це довгий шлях, але ми рухаємося в правильному напрямку

”

Олександр Котенко
директор КП «Екосервіс-2022»

Створення ефективної комунікаційної стратегії стане наступним важливим кроком у розвитку підприємства. Це дозволить не лише покращити інформованість населення, але й забезпечити справедливий розподіл «іміджевих дивідендів» між усіма громадами-засновниками.

На основі детального аналізу діяльності та комунікаційної функції КП «Екосервіс-2022» був розроблений потужний двоєдиний комунікаційний інструментарій: комунікаційна стратегія та бренд-бук. Ці взаємодоповнюючі документи створюють міцний фундамент для ефективної комунікації з усіма цільовими аудиторіями та формування позитивного іміджу підприємства.

Комунікаційна стратегія для КП «Екосервіс-2022» розроблена з урахуванням особливостей між-муніципального співробітництва чотирьох громад Полтавщини та специфіки галузі поводження з відходами. Вона спрямована на подолання виявлених проблем, зокрема:

- Відсутності інформації про підприємство в інформаційному полі трьох із чотирьох громад-засновниць
- Фокусування комунікацій переважно на Пирятинській громаді

- Слабкої співпраці зі ЗМІ
- Недостатньої представленості в цифровому середовищі

Стратегія пропонує комплексний підхід до комунікації з різними цільовими аудиторіями:

- **Для місцевої влади та депутатів громад (B2G)** — комунікації спрямовані на демонстрацію КП «Екосервіс-2022» як успішного прикладу міжмуніципального співробітництва та впровадження європейських стандартів управління відходами
- **Для бізнесу (B2B)** — повідомлення про соціальну та екологічну відповідальність, економічні вигоди від роздільного збору відходів
- **Для населення (B2C)** — доступна інформація про важливість сортування відходів та можливість особистого внеску в збереження довкілля

Важливим елементом стратегії є розширення представництва КП в інформаційному полі всіх чотирьох громад, забезпечення рівномірного розподілу «іміджевих дивідендів» між усіма партнерами та активізація співпраці зі ЗМІ.

БРЕНДИНГ ТА ВІЗУАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ

Паралельно з комунікаційною стратегією був розроблений бренд-бук КП «Екосервіс-2022», який візуально втілює цінності та індивідуальність підприємства.

Особливу увагу приділено інформаційно-просвітницьким матеріалам — розроблено дизайн інформаційних стендів для майданчиків збору та сортування відходів, а також

інструкцій на контейнерах, які в доступній формі пояснюють правила сортування сміття.

Бренд-бук також включає дизайн сувенірної продукції — екосумок та екоручок, що відображають підтримку екологічних цінностей та сприяють популяризації бренду КП «Екосервіс-2022».

Комплексне використання розробленої комунікаційної стратегії та бренд-буку дозволить КП «Екосервіс-2022» системно будувати власний позитивний імідж, ефективно комунікувати з усіма цільовими аудиторіями та успішно виконувати свою екологічну місію в усіх чотирьох громадах-засновницях.

ПРОСВІТНИЦЬКІ ІНІЦІАТИВИ

“

Кожна велика трансформація починається з маленького кроку — зі зміни у свідомості. Коли люди починають усвідомлювати, що їхні щоденні дії мають значення, народжується справжня зміна. Ми переконалися: найкраще починати цей шлях із дітей. Вони сприймають нові цінності щиро, вчаться швидше, відчувають глибше й несуть добро далі — у свої сім'ї, школи, громади. Змінюючи їхнє мислення сьогодні, ми формуємо культуру відповідальності на завтра. Саме тому значну частину нашої роботи, спрямованої на просвітницьку роботу та зміну поведінки, ми розпочали саме з дітьми

”

Ірина Склярова,
радниця проєкту

Шкільна екскурсія на підприємстві

Екскурсії для школярів, екологічні акції та конкурси — лише частина освітньо-просвітницької роботи, яку проводить «Екосервіс-2022».

Особливо успішним напрямом діяльності стала інформаційно-просвітницький компонент.

Упродовж 2024–2025 навчального року проведено понад 70 екскурсій на підприємство для школярів і представників громад.

Під час екскурсій діти мають змогу не лише прослухати пізнавальні лекції, а й на власні очі побачити процес сортування відходів — від збирання сміття зі спеціалізованих контейнерів, установлених у міських і сільських громадах, до пресування та підготовки вторинної сировини для відправлення на переробні підприємства.

Кожен учень під час відвідування підприємства може особисто долучитися до цього важливого процесу. Більшість дітей приходять із власними мішками відходів, які вони самостійно сортують у відповідні контейнери, стаючи активними учасниками екологічного руху.

Особливо успішною стала акція «Мрій та дій», під час якої учні закладів освіти Пирятинської громади зібрали близько 27 000 пластикових пляшок загальною вагою 958 кілограмів! Переможцем стала Смотриківська філія Теплівської загальноосвітньої школи, учні якої зібрали 103 кг пластику — понад 1,6 кг на одного учня.

Навесні 2024 року аналогічний конкурс у Гребінківській громаді об'єднав 2166 дітей, які зібрали 788 кг пластику.

Підвищення обізнаності населення забезпечувалося через різноманітні канали:

1. Робота зі школами:

- Навчальні програми з екологічної освіти (екскурсії на підприємство)
- Конкурси зі збору вторсировини серед навчальних закладів
- Конкурси відеоробіт на екологічну тематику

2. Кампанії у соціальних мережах:

- Регулярні публікації з інфографікою щодо правильного сортування
- Висвітлення результатів роботи підприємства
- Відповіді на поширені запитання населення

3. Інформаційні матеріали:

- Розробка коміксу для дітей
- Створення анімаційних відео
- Виготовлення інформаційних флаєрів та стенду

ЕКОЛОГІЧНІ ГЕРОЇ ПИРЯТИНА: ЯК ПЕРСОНАЖІ ОЖИВЛЯЮТЬ ЕКОСВІДОМІСТЬ

У межах екопроєкту в Пирятинській громаді з'явилися яскраві освітні матеріали – комікс, серія анімаційних відео та інформаційні буклети, що у цікавій формі розповідають про важливість відповідального ставлення до відходів. Їхні герої – близькі й зрозумілі, тому кожен, від дитини до дорослого, може впізнати себе у цих історіях.

Зоряна
оптимізм та творчість

13-річна Зоряна, дівчинка з довгим каштановим волоссям та виразними очима, є втіленням невичерпного оптимізму та креативності. Її характеризує віра в доброту людей та бажання поширювати позитивну енергію навколо себе.

Цвітан
допитливий скептик

12-річний Цвітан, молодший брат Зоряни, представляє допитливу та критично мислячу молодь. З розчесаним коричневим волоссям та у кепці, він виступає як скептик, який ставить під сумнів традиційні ідеї та шукає свій власний шлях.

Дід Антип
мудрість поколінь

60-річний Антип — літній чоловік із сивим волоссям і сивою бородою, у простому, зношеному одязі та старій кепці. Він уособлює традиційні цінності та консервативні погляди, які поступово еволюціонують під впливом нових знань.

Чугайстик
переосмислений фольклор

Найнезвичайніший персонаж — Чугайстик, створіння, повністю виготовлене з переробленого матеріалу, особливо пластику. Ім'я походить від українського міфологічного персонажа «Чугайстер» з додаванням «пластик», що підкреслює його сучасну трансформацію та екологічну місію.

Комікс в проєкті став не просто розважальним контентом, а повноцінним освітнім інструментом, який поєднує візуальну привабливість із глибиною екологічного меседжу. Дослідження показують, що формат коміксу є одним із найефективніших способів впливу на формування нових звичок, особливо серед молоді:

- **Емоційний зв'язок:** через персонажів читачі емоційно приєднуються до екологічних проблем, сприймаючи їх не як абстрактні поняття, а як особисті історії
- **Доступність складних концепцій:** переробка, компостування та зменшення відходів представлені через зрозумілі життєві ситуації
- **Стимулювання критичного мислення:** історії спонукають читачів аналізувати власні звички та переконання щодо поводження з відходами.

Створення системи персонажів у рамках проєкту про поводження з відходами та захист навколишнього середовища для КП «Екосервіс-2022» виходить за межі просто інформаційної кампанії.

Зоряна, Цвітан, Дід Антип та Чугайстик стали культурними амбасадорами екологічної свідомості в цільових громадах. Через їхні історії та трансформації жителі регіону отримують не лише інформацію про сортування відходів, а й емоційний стимул змінювати власні звички.

Ця інноваційна комунікаційна модель демонструє, як поєднання традиційної української культури (використання елементів фольклору, місцевих назв, автентичних локацій) з сучасними форматами (комікси, анімація) може створювати потужний вплив на формування нової екологічної культури.

Головне, що проєкт не обмежується інформуванням, а формує нове мислення — як серед персонажів, так і серед глядачів. Він доводить, що становлення екологічної свідомості — це особистий шлях кожного, який може бути не лише свідомим, а й надихаючим.

ІНФОРМАЦІЙНІ ЗАХОДИ: МАСШТАБНИЙ ПІДХІД ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ПРОСВІТИ

Проєкт з популяризації екологічної свідомості в Пирятинській громаді включав не лише створення коміксів і анімаційних відео, а й серію потужних інформаційних заходів, які допомогли донести ключові екологічні меседжі до найширшої аудиторії. Ці заходи стали важливим компонентом загальної стратегії підвищення рівня обізнаності населення щодо поводження з відходами.

Екофестивалі як платформа для екологічної просвіти

Одним із найефективніших форматів інформаційно-просвітницьких заходів стали екофестивалі, проведені у партнерських громадах. Їх організувала ГО «Соціальний проєкт "Екополтава"» у межах проєкту «Підвищення обізнаності у сфері управління твердими побутовими відходами», що реалізується за фінансової підтримки проєкту GIZ «Підтримка експортної ініціативи для зелених технологій».

Екофестивалі об'єднали близько 2000 учасників із партнерських громад. Особливо показово, що близько половини учасників становили діти — саме вони надалі зможуть формувати культуру розумного споживання та відповідального поводження з відходами, стаючи прикладом для своїх родин і друзів. Це забезпечує довгострокову стійкість результатів проєкту.

Інноваційні технології на службі екологічної освіти: 3D-тур звалищем

Особливо інноваційним елементом інформаційної кампанії став 3D-тур Полтавським міським звалищем твердих побутових відходів, розроблений партнерською організацією ГО УЦЕП (Український центр європейської політики).

Передумови створення

Команда проєкту, маючи досвід роботи з проєктами у сфері відходів з 2018 року, виявила кілька ключових проблем:

- Звалища закриті для відвідувачів згідно з правилами безпеки, отримання дозволів потребує багато часу.
- Логістичні перешкоди: звалища зазвичай розташовані за містом, і звичайним громадянам без автомобіля важко їх відвідати.
- Відвідування звалищ часто викликає негативні емоції через запах і усвідомлення серйозного впливу на довкілля.
- Ці спостереження спонукали команду знайти новий підхід до розв'язання проблеми та додати ігровий елемент до відвідування звалищ.

Технічна реалізація

3D-тур було створено у тісній співпраці між ГО «УЦЕП» та ГО «Передова Україна» (м. Хмельницький). Концепцію розробила команда проєкту, а технічну реалізацію забезпечили фахівці ГО «Передова Україна». Полтавське міське звалище стало першим в Україні об'єктом цього типу, відтвореним у форматі 3D.

Структура та зміст

3D-тур складається з 33 аеро- та наземних панорам звалища у селі Макухівка Полтавської області:

- 19 панорам з короткими описами, статистикою та інформацією про звалище
- 19 панорам основного туру з аудіосупроводом, включаючи 8 аерофотознімків і 11 наземних
- 4 географічні локації: звалище (30 панорам), місто Полтава (1 панорама з повітря), село Макухівка (1

панорама з повітря) та мікрорайон Лісок (1 панорама з повітря)

Тур розроблений таким чином, що кожна людина може самостійно вирішувати, з якої точки починати та які панорами обирати.

Презентація та охоплення

3D-тур був представлений у п'яти ОТГ Полтавської області: Гребінка, Пирятин, Чорнухи, Новооржицьке, Лубни. Презентації проводились у рамках екофестивалів. Кожна презентація тривала чотири години, близько 350 людей на кожному фестивалі відвідали 3D-тур за допомогою шести VR-окулярів.

Місцеві журналісти підготували та опублікували статті, щоб проінформувати більше людей про цю ініціативу.

Медіа-підтримка та подальше поширення інформації

Для максимального поширення інформації про проєкт було використано різноманітні медіа-канали:

- Публікації в онлайн-медіа (наприклад, стаття в онлайн-медіа «Полтавщина»)
- Презентації на місцевому телеканалі та радіо
- Активне висвітлення на Facebook-сторінках організаторів
- Представлення на форумі «Соціальне партнерство»

Планове розширення діяльності

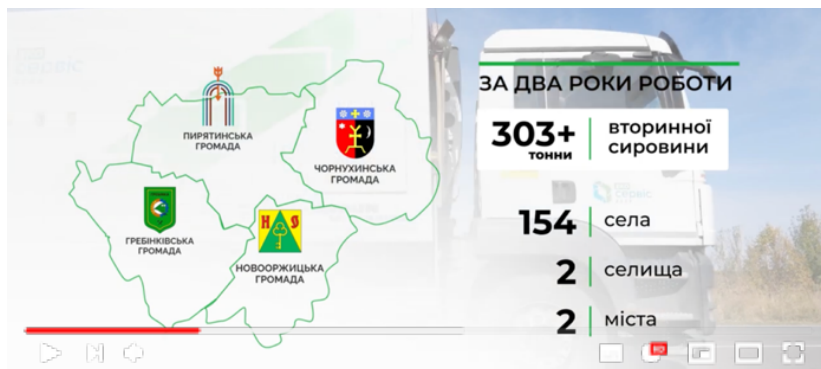
У рамках проєкту було заплановано додаткові презентації 3D-туру, зокрема:

- Презентація під час фестивалю «Майстерня міста» в Полтаві для активістів, журналістів та громадян
- Переговори з місцевими органами влади, партнерськими ГО, журналістами щодо можливості розміщення 3D-туру на їхніх веб-сторінках

Відеокомунікація як елемент залучення громадськості

У центрі стратегії комунікації КП «Екосервіс-2022» — люди. Через прості історії, діалоги та гру підприємство відкриває складні теми сортування, поводження з відходами та відповідальності перед природою — так, щоб це було цікаво, зрозуміло і надихаюче. Для того, щоб поширювати просвітницьку чи просто корисну інформацію, а також висвітлювати результати відеоконкурсів, які регулярно провидить КП, було створено youtube-сторінку @DIY4Ecos.

Відео «Один день з життя смітєвоза»

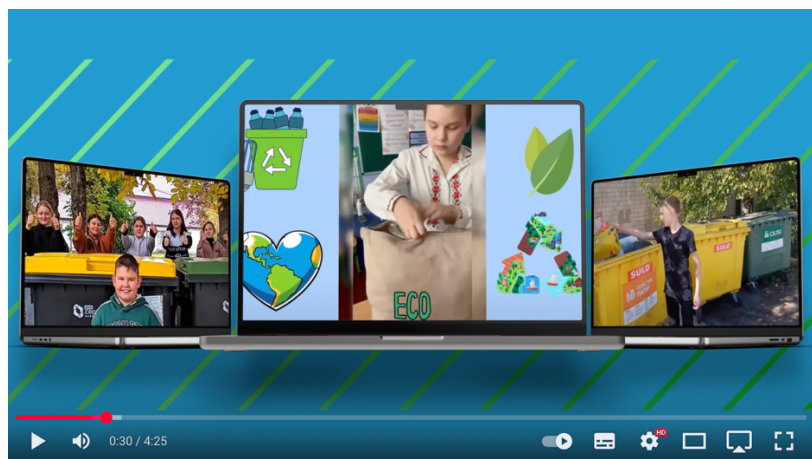
Цей іміджевий ролик розповідає історію з незвичного ракурсу — очима смітєвоза. Він не просто рухається вулицями громад Полтавщини, а щодня збирає тонни роздільно зібраних відходів, долає десятки кілометрів і мовчки виконує свою екологічну місію. Через образ машини відео передає головну ідею: щоденні дії кожного з нас мають значення. Камера показує процес збирання, обсяги відходів, які вдається врятувати для повторного використання, і атмосферу реальних змін, що відбуваються просто зараз.

Бізнес-відео: «Екосервіс 2022» — компанія, яка покращує планету»

Ще одне відео звертається до представників місцевого бізнесу. У ньому підприємцям пропонують просту відповідь на складне запитання: як поєднати ефективність, відповідальність і дотримання вимог екологічного законодавства. КП «Екосервіс-2022» показує, що сортування — це не обтяження, а дієвий інструмент сталого розвитку. Бізнес отримує не просто послуги, а партнерство: прозорі умови, чіткі графіки та можливість впливати на екологічний добробут громади.

Конкурс відеоробіт «Життя змінюється — і ми теж!»

У рамках інформаційної кампанії підприємство організувало конкурс відео серед школярів громад. До участі долучились школярі з усіх цільових громад — кожен мав можливість створити коротке відео на теми сортування, рециклінгу, впливу відходів на природу та роль кожного у збереженні довкілля. У цих роботах було багато щирості, гумору, креативу й по-дорослому глибокого розуміння екологічних викликів. Експертне журі обрало переможців, оцінюючи як зміст, так і подачу.

Фінал конкурсу не обмежився онлайн-форматом. У червні 2025 року в кожній із чотирьох громад — Новооржицькій,

Гребінківській, Пирятинській та Чорнухинській — відбулись яскраві святкові події до Всесвітнього дня довкілля, на яких урочисто вшанували переможців.

Ці заходи поєднали одразу кілька рівнів взаємодії:

- Нагородження переможців подарунками та дипломами, що засвідчили внесок кожного в екопросвіту.
- Освітньо-ігрові активності для дітей, які провели фасилітатори з ГО «Запоріжжя без сміття». Це були тематичні естафети, настільні ігри, загадки й міні-змагання, що допомагали зрозуміти, як правильно поводитися з відходами, навіщо потрібне компостування, і які відходи — справжні скарби для повторного використання.

Особливо яскравим елементом став персонаж Чугайстик — вигаданий талісман проєкту, створений спеціально для брендингу КП «Екосервіс-2022». Його історія та образ допомогли легко й весело доносити до дітей складні екологічні теми.

Ці заходи стали не просто подіями — вони дали можливість дітям отримати важливий досвід: їх почули, їм аплодували, їхні ідеї стали натхненням для інших. Батьки, вчителі, представники місцевого самоврядування долучилися до створення спільного простору, де зміни починаються з гри, щирої розмови й маленького вибору — навчити, пояснити й підтримати.

Молодь — провідники змін

У липні 2025 року в молодіжному просторі KOLOmolodi у Пирятині КП «Екосервіс-2022» спільно з Національним природним парком «Пирятинський» провели інтерактивний екологічний захід для студентів, присвячений впливу побутових відходів на довкілля.

До заходу долучилися студенти Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Європейського університету, які проходили практику в Канівському природному заповіднику та займалися моніторингом лелек у Пирятинському нацпарку. Молоді презентували короткометражний фільм і мультимедійну презентацію, створені на основі польових спостережень. У центрі уваги — історії тварин, що постраждали через засмічення довкілля, і необхідність змін у поведженні з відходами.

Фахівець КП «Екосервіс-2022» розповів про практичну діяльність підприємства:

- як функціонує система роздільного збирання відходів на рівні громади;
- як відбувається компостування зелених решток;
- як залучають жителів до щоденних екологічних практик.

Особливу увагу приділили рольовій моделі муніципального підприємства як носія змін у сфері поводження з відходами в регіоні.

Після презентацій учасники долучилися до сесії у форматі *World Café* — відкритого обговорення в малих групах. За круглими столами точилися дискусії на теми:

- що кожен із нас може зробити вже сьогодні, аби підтримати сортування;

- як громади можуть посилити контроль за дотриманням правил;
- яку роль відіграють бізнес, освіта та місцева влада у формуванні екологічної культури.

Такий формат допоміг зруйнувати бар'єри між студентами, екоактивістами, представниками влади та експертами, створивши справжню атмосферу діалогу й спільного мислення. Під час заходу також було представлено інформаційний стенд про сортування та діяльність КП «Екосервіс-2022». Він слугує мобільним інструментом для проведення подій у громадах, сприяє поширенню екологічних знань і залученню ширшої аудиторії.

Висновки: інноваційні підходи для сталого майбутнього

Інформаційні заходи, проведені в межах проєкту, продемонстрували, як інноваційні підходи до екологічної просвіти можуть ефективно залучати різні верстви населення. Поєднання традиційних форматів (фестивалі, інформаційні матеріали) з новітніми технологіями (3D-тури, VR-окуляри, соціальні мережі) дало змогу створити потужний інструмент для зміни свідомості та поведінки людей у сфері поводження з відходами.

Особливо важливо, що ці заходи були спрямовані не лише на інформування, а й на мотивацію та активне залучення громадськості до розв'язання екологічних проблем.

Використання позитивної мотивації, ігрових елементів та сучасних технологій створило новий вектор для необхідних реформ у сфері управління відходами.

Стратегія КП «Екосервіс-2022» — це не лише технології, а передусім люди, ідеї та історії. Комунікація через відео, конкурси, освітні заходи та активну участь молоді формує середовище, у якому екологічна відповідальність стає

частиною культури. У партнерстві з громадами та міжнародними організаціями підприємство не просто збирає відходи — воно формує й зміцнює довіру, що змінює майбутнє.

РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЄКТУ У ЦИФРАХ

Хоча проєкт знаходиться на початковому етапі розвитку, вже зараз можна відзначити конкретні результати його впровадження:

Операційні показники

70+ тонн

відсортованої вторсировини за перші місяці роботи

425 тонн

відсортованої вторсировини за 24 місяці роботи

170+ майданчиків

облаштовано для роздільного збору

4500+ домогосподарств

охоплених системою роздільного збору

59 населених пунктів

з доступом до роздільного збору відходів

Екологічні показники

Зменшення на 1%

обсягу відходів, що потрапляють на звалище

Скорочення на 22

одиниці кількості несанкціонованих звалищ

350+ кг

небезпечних відходів (батареєнок) зібрано та відправлено на безпечну утилізацію

Соціально-економічні показники

12 створених робочих місць

на сортувальній лінії та в логістиці

2 800 000+ грн

додаткового доходу громад від реалізації вторсировини

75% + мешканців

задоволені якістю надання послуг з вивезення відходів

РЕЦЕПТ УСПІХУ: ІНГРЕДІЄНТИ ТА ПРОПОРЦІЇ

Що зробило можливим успіх проєкту в умовах обмежених ресурсів та численних викликів? Відповідь — комбінація кількох ключових компонентів:

1. Політична воля та лідерство

Без рішучості керівників громад та їхньої готовності вийти за межі традиційного мислення «моя хата скраю» проєкт не мав би шансів на успіх. Лідери чотирьох громад продемонстрували стратегічне мислення та готовність до співпраці заради спільного блага.

2. Експертна підтримка міжнародних партнерів

Федеральне міністерство довкілля, охорони природи, ядерної безпеки та захисту прав споживачів Німеччини (BMUV), Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) та Бергішська асоціація з управління відходами (BAV) надали не лише фінансову підтримку, але й безцінний експертний досвід, який допоміг громадам уникнути типових помилок.

3. Прозорість та залучення громадськості

Всі рішення ухвалювалися з активним залученням громадськості через публічні обговорення, консультації та інформаційні кампанії. Це забезпечило довіру до проєкту з боку мешканців та їхню готовність брати участь у нових ініціативах.

4. Чіткі юридичні рамки

Детально розроблений договір про міжмуніципальне співробітництво та статут КП «Екосервіс-2022» чітко визначили права, обов'язки та відповідальність кожної громади, що мінімізувало ризики конфліктів та непорозумінь.

5. Поетапний підхід

Реалізація проєкту відбувалася поетапно, починаючи з простіших ініціатив і поступово переходячи до більш складних. Це дозволило громадам адаптуватися до змін та побачити перші результати, що мотивувало до подальших дій.

“

Якби мене попросили назвати один головний секрет успіху, я б сказав — це синергія. Коли об'єднуються ресурси, знання та ентузіазм різних сторін, результат завжди перевершує суму окремих зусиль

”

*Тарас Журавель,
менеджер проєкту в Україні*

Погляд у майбутнє: СТАЛІСТЬ ТА РОЗВИТОК ІНІЦІАТИВИ

Плани розвитку до 2030 року

Стратегія подальшого розвитку КП «Екосервіс-2022» передбачає:

1. Розширення інфраструктури:

- Збільшення охоплення системою роздільного збору до 90% населення
- Розбудова нового майданчику, який буде мати також компостування і центр сортування відходів
- Створення системи компостування харчових відходів

2. Диверсифікація діяльності:

- Запровадження системи збору зелених і органічних відходів
- Розвиток послуг з управління небезпечними відходами
- Облаштування центрів повторного використання речей

3. Зміцнення фінансової сталості:

- Оптимізація логістичних маршрутів
- Збільшення доходів від реалізації якісно відсортованої вторсировини

“

Наше бачення — створити замкнений цикл поводження з відходами в субрегіоні, де максимальна кількість ресурсів повертається в економіку, а на захоронення потрапляє мінімум відходів

”

Олександр Котенко
директор КП «Екосервіс-2022»

ПОТЕНЦІАЛ ДЛЯ МАСШТАБУВАННЯ

Досвід чотирьох громад Полтавщини має значний потенціал для масштабування в інших регіонах України. Ключові елементи, що можуть бути адаптовані:

- Модель міжмуніципальної співпраці з чітким розподілом відповідальності
- Технічні рішення для роздільного збору та сортування відходів
- Підходи до просвітницької роботи з населенням

Уроки для інших громад

Досвід чотирьох громад Полтавщини має велику цінність для інших регіонів України, які стикаються з подібними викликами. Ось ключові уроки, які варто взяти до уваги:

- 1. Міжмуніципальне співробітництво — це не розкіш, а необхідність** для малих та середніх громад у сфері управління відходами. Об'єднання ресурсів дозволяє досягти ефекту масштабу та впроваджувати рішення, недоступні для окремих громад.
- 2. Починайте з ретельного аналізу ситуації** — детальне вивчення морфології відходів, існуючої інфраструктури та потреб громад дозволяє розробити ефективні та реалістичні плани.
- 3. Залучайте громадськість з самого початку** — прозорість та активна комунікація з мешканцями громад є запорукою підтримки ініціатив та зміни поведінкових звичок.
- 4. Шукайте експертну підтримку** — використовуйте можливості міжнародної технічної допомоги, консультації експертів та обмін досвідом з іншими громадами.
- 5. Думайте стратегічно, дійте тактично** — розробіть довгострокове бачення системи управління відходами, але впроваджуйте зміни поетапно, починаючи з найбільш пріоритетних та досяжних завдань.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Рекомендації для інших громад

На основі досвіду Пирятинського субкластеру можна запропонувати такі рекомендації іншим громадам України:

1. Починайте з аналізу потреб та можливостей:

- Проведіть дослідження громадської думки
- Визначте ключові проблеми поводження з відходами
- Оцініть наявні ресурси та потенційні джерела фінансування

2. Формалізуйте співпрацю:

- Підготуйте детальну дорожню карту
- Укладіть юридично бездоганну угоду про співпрацю
- Визначте чіткий механізм прийняття рішень

3. Інвестуйте в просвітницьку роботу:

- Розробіть комунікаційну стратегію перед впровадженням технічних рішень
- Активно залучайте школи та молодь
- Використовуйте сучасні канали комунікації
- Впроваджуйте технічні рішення відповідно до місцевих умов:
 - Адаптуйте типи контейнерів та логістику до особливостей населених пунктів
 - Розпочинайте з прибуткових фракцій відходів (пластик, папір)
 - Поступово розширюйте спектр послуг
- Забезпечте сталість процесів:
 - Розробіть реалістичну бізнес-модель
 - Налагодьте зв'язки з переробниками вторсировини
 - Регулярно переглядайте тарифну політику

“

Міжмуніципальна співпраця — це не просто спосіб оптимізувати витрати, а й можливість реалізувати амбітні проєкти, які були б неможливими для окремих громад. Наш досвід доводить, що разом ми справді можемо більше

”

Андрій Сімонов
голова Пирятинської громади

Досвід міжмуніципальної співпраці громад Пирятинського субкластера демонструє, як завдяки спільним зусиллям, політичній волі та міжнародній підтримці можна створити ефективну систему поводження з відходами навіть в умовах обмежених ресурсів. Цей приклад має стати джерелом натхнення та практичним посібником для інших громад України на шляху до сталого розвитку та

2025

